

Список використаних джерел

1. Денисюк І.С. Музична імпровізація: від учителя музики до учня. Мистецтво та освіта. 2016. Вип. №2. С. 18-21.
2. Добровольська Р. О. Феноменологія поняття «музична терапія» в сучасному науковому дискурсі країн Європи та США. Наука і освіта. 2024. Вип. 1. С. 17-21.
3. Кисляк Б.М. Імпровізація в освітньому просторі сучасного баянно-акордеонного мистецтва. Проблеми взаємодії мистецтва, педагогіки та теорії і практики освіти. 2023. Вип. № 69. С. 180-196
4. Мозгальова Н. Г. Змістове наповнення поняття «інструментально-виконавська підготовка» вчителя музики. Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія 14 : Теорія і методика мистецької освіти. 2010. Вип. 9 (14).
5. П'явка К.М., Коцюрба Б.Б., П'явка І.М. «Методичні особливості формування імпровізаційних умінь майбутніх учителів музичного мистецтва у процесі інструментально-виконавської підготовки». Академічні студії. Серія «Педагогіка», Вип. № 4. 2023. С. 149-55
6. Dalkroze E. J. Rhythm Music and Education. Aylesbury, Bucks : Hazell Watson and Viney Ltd. 1980.
7. Грінченко Т.Д. Підготовка майбутнього вчителя музики до мистецько-педагогічної діяльності. Наукові записки Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського. Серія: Педагогіка і психологія. 2012. № 36. С.352-355.-Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nzvdpu_pp_2012_36_85
8. Sizova N., Belinska T., Bilozerska A., Vasylevska-Skupa L., Zuziak T. An Integration Model of Professional Training of a Music Art Teacher by Means of Innovative Technologies. Croatian Journal of Education: Hrvatski časopis za odgoj i obrazovanje, Vol. 26 No. 3, 2024. P.903-934

УДК 378.147:78.08:316.77

<https://doi.org/10.31652/978-617-UAWCS-2025.39>**І.С.Кентеш**

аспірант

Мукачівський державний університет

м.Мукачеве

kentesh.ishtvan96@gmail.com

**ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНЕ ДОСЛІДЖЕННЯ РІВНЮ СФОРМОВАНOSTІ
ГОТОВНОСТІ ЗДОБУВАЧІВ МАГІСТРАТУРИ ДО МІЖКУЛЬТУРНОЇ ВЗАЄМОДІЇ
У МИСТЕЦЬКІЙ СФЕРІ**

Анотація. У статті розглянуто особливості формування готовності до міжкультурної взаємодії у процесі професійного становлення майбутнього викладача фортепіано й виконавця-піаніста в умовах фахової (фортепіанної) магістратури. Доведено, що в умовах становлення і трансформації музично-педагогічних і художньо-естетичних парадигм у системі сучасної музичної освіти, зміна парадигми музичної освіти передбачає зміщення акцентів з розвитку у здобувачів комплексу спеціальних знань, умінь і навичок, орієнтованих на формування фахової полікультурної компетентності в умовах міжкультурної взаємодії, що дозволяє інтерпретувати художньо-освітній простір як єдність творчих особистостей, об'єднаних каналами музичної комунікації, які відчують почуття емпатії один до одного, взаємного інтересу, здатні до активної творчої сумісної діяльності, подоланню проблем взаємодії, творенню кроскультурного простору.

Ключові слова: готовність, взаємодія, міжкультурна взаємодія, магістратура, здобувач вищої освіти, фахова (фортепіанна) підготовка.

Abstract. The article examines the peculiarities of the formation of readiness for intercultural interaction in the process of professional formation of a future piano teacher and pianist-performer in the conditions of a professional (piano) master's degree. The task of modern professional

training of applicants for a piano master's degree is considered. It is emphasized that in the conditions of the formation and transformation of music-pedagogical and artistic-aesthetic paradigms in the system of modern music education, the change of the paradigm of music education involves a shift of emphasis from the development of acquirers of a complex of special knowledge, abilities and skills, focused on the formation of professional multicultural competence in the conditions of intercultural interaction, which allows us to interpret the artistic and educational space as a unity of creative personalities united by channels of musical communication, who feel a sense of empathy for each other, mutual interest, capable of active creative joint activity, overcoming interaction problems, creating a cross-cultural space.

Keywords: *readiness, interaction, intercultural interaction, master's degree, student of higher education, professional (piano) training.*

Реалії сьогодення потребують формування нового типу фахівця з музичного мистецтва, зокрема викладача фортепіано та виконавця-піаніста, здатного ефективно працювати в умовах нової культурно-мистецької практики. Іншими словами – це фахівець мистецької сфери, що володіє полікультурним мисленням, розвинутою культурною самосвідомістю та здатний до успішної взаємодії з представниками інших культурно-мистецьких сфер. Адже в епоху глобалізації, особливо у світлі об'єднання країн світу навколо допомоги Україні у протистоянні з агресією російської федерації важливим моментом є тенденція більшості країн до відкритості та взаєморозуміння в рамках мультикультуралізму, толерантного ставлення до різноманіття мистецьких культурних надбань як одного з найцінніших елементів світової, європейської та української музичної культурної спадщини.

Аналіз наукових досліджень свідчить, що розробка системи фахової підготовки у вищій школі здійснюється за такими напрямками: науково-теоретичні основи формування особистості фахівця з музичного мистецтва в процесі професійної підготовки (О.Пехота, О.Хижко та ін.); питання професійної підготовки та діяльності викладачів (М.Євтух, О.Дубасенюк, І.Зязюн, Н.Ничкало, Т.Сущенко та ін.); визначення науково обґрунтованого змісту професійного навчання, змісту музично-педагогічних знань та вмінь (Г.Падалка, О.Реброва та ін.); шляхи удосконалення освітньо-мистецького процесу у закладі вищої освіти (О.Олексюк, Н.Попович, Л.Хоружа); методи професійного самовиховання та розвитку виконавської техніки піаніста (Л.Бондаренко, О.Прищеп, Є.Черняк та ін.); педагогічна взаємодія в процесі професійної підготовки здобувачів магістратури (А.Бойко, В.Гриньов, Л.Кондрашова та ін.).

Різні аспекти міжкультурної взаємодії розглядали такі дослідники, як С. Бондаренко, Н. Головіна, С. Лур'є, Н.Мартиненко, О. Миролюбов, І. Плужник та ін.

Мету і завдання статті сфокусовані на розкритті сутності експериментального дослідження рівню сформованості готовності здобувачів магістратури до міжкультурної взаємодії у мистецькій сфері.

Одним з головних наших завдань в ході дослідно-експериментальної роботи було визначення рівня сформованості у здобувачів магістратури мотиваційного компоненту готовності до міжкультурної взаємодії, який передбачає рівень сформованості таких професійно важливих якостей та здібностей особистості як: толерантність, самоконтроль і саморегуляція, мотивація до міжкультурної взаємодії; наявність стійкого інтересу до мистецько-творчої самореалізації в умовах полікультурного середовища, що суттєво впливають на подальшу професійну діяльність піаністів [1; 2].

З цією метою нами було застосовано тест-методику, розроблену в рамках проекту «Синергія для спільного розвитку» ГО «Інститут Креативних Інновацій та Регіонального Партнерства» за підтримки фонду сприяння демократії Посольства США в Україні. Результати опитування засвідчили, що більша частина респондентів не достатньо різнобічно сприймає себе, а отже й нездатна адекватно сприймати почуття, емоції та переживання інших. Емоційну нестійкість, невпевненість у своїх уміннях, труднощі у лінії повсякденної поведінки засвідчили 24,1%; маніпулятивною стратегією поведінки, труднощами

встановлення контактів у професійному середовищі характеризувалися відповіді 43,3% здобувачів з загального числа респондентів.

Відповіді здобувачів на тестові питання опитувальника «Вольового самоконтролю» засвідчили, що високий бал по шкалі «3» характерний тільки для 5,3% здобувачів, яких відрізняє спокій, впевненість у собі, стійкість намірів, реалістичність поглядів, розвинене почуття відповідальності. Як правило, вони добре рефлексують особисті мотиви, планомірно реалізують ідеї та наміри, уміють розподіляти зусилля й здатні контролювати свої вчинки, мають виражену соціально-позитивну спрямованість.

В окремих випадках, у них можливе зростання внутрішньої напруженості, пов'язаної з прагненням проконтролювати кожний нюанс власної поведінки й тривогою з приводу найменшої її спонтанності, що суттєво впливає на характер перебігу процесів міжкультурної взаємодії.

Низький бал відзначено у 33,4% здобувачів, які характеризуються чутливістю, емоційною нестійкістю, невпевненістю у собі. Рефлексивність у них невисока, а загальна активність, як правило, знижена. Їм властива імпульсивність і нестійкість намірів, що часто пов'язане з вираженою витонченістю натури, не підкріпленою здатністю до рефлексії та самоконтролю в процесі міжкультурної взаємодії.

Необхідним, на даному етапі, було також виявлення рівня сформованості такого показника як мотивація до міжкультурної взаємодії; наявність стійкого інтересу до мистецько-творчої самореалізації в умовах полікультурного середовища; усвідомлення значення міжкультурної взаємодії для майбутньої професійної діяльності.

Частково дана інформація отримувалася нами під час анетування респондентів, а також в процесі систематичних педагогічних спостережень та шляхом застосування методу експертних оцінок.

Необхідно наголосити, що в ході дослідно-експериментальної роботи ми намагалися створити атмосферу довіри, розуміння та підтримки.

Якісний аналіз отриманих даних засвідчив, що значна частина опитаних здобувачів магістратури (41,9%) мають низький рівень мотивації щодо поглиблення та використання у подальшій фаховій діяльності навичок міжкультурної взаємодії; вони ніколи не замислювалися над цією проблемою і не ставили собі такого завдання, а також не відчують поки що необхідності та потреби у міжкультурній взаємодії, не розуміють її значущості для майбутньої професійної діяльності.

Для виявлення рівня мотивації та інтересу й потреб у мистецько-творчій самореалізації в умовах полікультурного середовища в галузі фортепіанного виконавства, здобувачам магістратури було поставлено таке запитання: «Чи слід, на Вашу думку, використовувати у освітньо-мистецькому процесі багатогранність мистецько-культурного розмаїття і чому?». Більша частина респондентів (92,8%) дала позитивну відповідь, зазначивши, що використання багатогранності мистецько-культурного розмаїття у процесі фахової (фортепіанної) підготовки, на їхню думку, є не тільки потрібним, а й навіть обов'язковим. Відповідь «Не виявляю значного інтересу до мистецько-культурного розмаїття» притаманна тільки незначній кількості здобувачів (3,5%).

У підсумку, отримані на етапі констатувального експерименту результати діагностування засвідчили, що високого рівня сформованості мотиваційного компоненту готовності здобувачів магістратури до міжкультурної взаємодії за особистісно-мотиваційним критерієм діагностовано у 14,2 % здобувачів, середній – у 37,5 %, низький – у 48,2 % здобувачів вищої освіти.

Програма експериментальної роботи передбачав й визначення рівня сформованості діяльнісного компонента готовності здобувачів фахової (фортепіанної) магістратури до міжкультурної взаємодії, який у відповідності до діялісно-творчого критерію відображає готовність здобувачів до виконання завдань, пов'язаних з музично-педагогічною, організаційно-творчою та концертно-сценічною діяльністю в умовах міжкультурної взаємодії і характеризується імпровізаційністю, умінням вирішення професійних завдань у